

Bölüm 1

GEBELİK VE POSTPARTUM DÖNEMDE TROMBOEMBOLİZM VE EBELİK BAKIMI

Feride ÇEVİK¹
Ebru ERTAŞ²

GİRİŞ

Venöz tromboembolizm; damar duvarındaki bölgesel travma, hiperkoagulabilite ve kan akımında oluşan azalma gibi nedenlerle özellikle derin venlerde trombus oluşumu ile meydana gelmektedir.^(1,2) Venöz tromboembolizm (VTE); derin venöz tromboemboli (DVT), pulmoner emboli (PE) ve serebral venöz sinus trombozunu kapsar.⁽³⁾ Gebeliğe bağlı venöz tromboemboli olgularının %75'inde derin ven trombozu (DVT), %20'sinde pulmoner emboli, %5'inde serebral venöz trombozu görülmektedir.⁽⁴⁾

Venöz tromboemboli tüm dünya ülkelerinde gebelik ve doğum sonrası dönemin en önemli mortalite ve morbidite nedenlerindedir.^(2,5,6) Gelişmekte olan ülkelere en çok görülen anne ölümü nedeni kanama iken, gelişmiş ülkelere tromboembolik hastalıklar anne ölümünün en çok görülen nedenleri arasındadır.^(7,8) Gebelikte venöz tromboemboli insidansının 1-2 /1000 olduğu ve mortalitesinin de 1/100.000 olduğu bildirilmektedir.^(2,3,9,10) Ülkemizde 2013 yılında bildirilen 224 maternal ölüm vakasının 17 (%7.58)'sini oluşturmaktadır.⁽³⁾ Amerika'da bu oran %9 olarak verilmiştir.^(8,9)

¹ Araştırma Görevlisi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, feride_94@hotmail.com

² Araştırma Görevlisi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, ebruu_ertas@hotmail.com

Güncel Ebelik Çalışmaları

- 1: Büyükyılmaz F, Şendir M. Ameliyat sonrası bakımda göz ardı edilen bir sorun: derin ven trombozu (dvt) riskinin tanınması ve hemşirelik bakımı. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014; 23: 48-54.
- 2: Uluğ E, Özhan İ, Uluğ V, ve ark. Gebelik ve serebral venöz tromboz: bir vaka sunumu. *Türk Nöroşirürji Dergisi*. 2008; 18(1): 56-61.
- 3: Kadanalı S. Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği. 2017. (Erişim Tarihi: 27.06.2018) (www.tjodistanbul.org).
- 4: Linnemann B, Seelbach-Goebel B, Heimerl S, et al. How do we treat pregnancy-related venous thromboembolism?. *Hämostasologie*, 2020; 40:54–63. DOI: 10.1055/s-0039-1700501.
- 5: Akarsu R, Oskay Ü. Gebelikte venöz tromboemboli ve hemşirelik bakımı. *Medeniyet Medical Journal*. 2015; 30(2): 89-95.
- 6: Pabinger I. Temporary increase in the risk for recurrence during pregnancy in women with a history of venous thromboembolism. *Blood Journal*. 2002; 100:1060-1062.
- 7: Khan F, Vaillancourt C, Bourjeily G. Diagnosis and management of deep vein thrombosis in pregnancy. *BMJ*, 2017; 357:j2344 doi: 10.1136/bmj.j2344
- 8: Çorbacıoğlu A. Thromboembolism in pregnancy. Practice Bulletin No. 123. (Çeviri). *American College of Obstetricians and Gynecologists*. 2011 ; 118: 718–29.
- 9: James AH. Venous thromboembolism in pregnancy. *Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology*. 2009; 29:326-331.
- 10: Küçükler A, Türkyılmaz E, Ersoy O, Sener E. Deep venous thrombosis during pregnancy : Diagnosis and treatment. *Journal-Cardiovascular Surgery*. 2013; 1(4):80-84. doi: 10.5455/jcvs.2013141
- 11: Alsheef MA, Alabbad AM, Albassam RA et al. Pregnancy and venous thromboembolism: risk factors, trends, management, and mortality. *Bio-Med Research International*, 2020:1-6. Article ID 4071892. <https://doi.org/10.1155/2020/4071892>.
- 12: James AH, Jamison MG, Brancazio LR, et al. (2006). Venous thromboembolism during pregnancy and the postpartum period: Incidence, risk factors, and mortality. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*. 194(5):1311-1315. DOI: 10.1016/j.ajog.2005.11.008
- 13: Sucak E, Sucak A. Gebelik ve hiperkoagülabilite. ichastaliklaridergisi.org. Erişim Tarihi:15.10.2017.
- 14: “Riskli Gebelikler Yönetim Rehberi” T.C.Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Yayın No:926, Ankara, 2014.
- 15: Çağlayan EK , Üstün YE. Gebelik ve venöz tromboembolizm. *Jinekoloji - Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*. 2015; 12(1):48-51.
- 16: James AH. Pregnancy, contraception and venous thromboembolism (deep vein thrombosis and pulmonary embolism). *Vascular Medicine*. 2017; 22(2): 166 –169. DOI: 10.1177/1358863X17690601
- 17: Rybstein M, DeSancho M. Risk factors for and clinical management of venous thromboembolism during pregnancy. *Clinical Advances in Hemato-*

Güncel Ebelik Çalışmaları

- logy & Oncology, 2019; 17 (7): 396-404.
- 18: Pană RC, Pană LM, Istratoae O, et al. Incidence of pulmonary and/or systemic thromboembolism in pregnancy. *Current Health Sciences Journal*, 2016; 42 (3): 283-288. DOI: 10.12865/CHSJ.42.03.09
  - 19: Huang D, Wong E, Zuo M-L. Risk of venous thromboembolism in Chinese pregnant women: Hong Kong venous thromboembolism study. *Blood Research*, 2019; 54:175-180. <https://doi.org/10.5045/br.2019.54.3.175>
  - 20: Ducloy-Bouthors AS, Baldini A, Abdul-Kadir R, et al. European guidelines on perioperative venous thromboembolism prophylaxis. *Eur J Anaesthesiol* 2018; 35:130–133. DOI:10.1097/EJA.0000000000000704
  - 21: Fukuda W, Chiyoya M, Taniguchi S, et al. Management of deep vein thrombosis and pulmonary embolism (venous thromboembolism) during pregnancy. *Gen Thorac Cardiovasc Surg*. 2016; 64:309-314. DOI 10.1007/s11748-016-0635-2
  - 22: Abe K, Kuklina EV, Hooper WC et al. Venous thromboembolism as a cause of severe maternal morbidity and mortality in the United States. *Seminars in Perinatology*, 2019; 43: 200-204. <https://doi.org/10.1053/j.semperi.2019.03.004>
  - 23: Dede H. Gebelikte tromboemboli profilaksisine yaklaşımdaki değişiklikler. 13. Ulusal Jinekoloji ve Obstetrik Kongresi. 2015.
  - 24: Şenoğlu N, Öksüz H, Zencirci B, ve ark. Gebelikte tromboembolik olaylar ve sezaryen sonrası pulmoner emboli: olgu sunumu. *Perinatoloji Dergisi*. 2005; 13(3):173-178.
  - 25: Fogerty AE. Management of venous thromboembolism in pregnancy. *Curr Treat Options Cardio Med*. 2018; 20: 69. DOI 10.1007/s11936-018-0658-3
  - 26: Özel Durumlarda Tromboembolizm Tanı ve Tedavisi. Türk Toraks Derneği Pulmoner Emboli Tanı ve Tedavi Uzlaş Raporu. Sf: 46-47. (Erişim Tarihi: 28.06.2018)
  - 27: Akay MO. Gebelik ve antikoagulasyon. XXXVII. Ulusal Hematoloji Kongresi. 2017; Sf: 22-25.
  - 28: Özsu S, Uzun O. Gebelerde pulmoner tromboembolinin tanı ve tedavisi. *Tuberküloz ve Toraks Journal*. 2015; 63(2):132-139.
  - 29: Karadoğan K, Durna Z, Akın S. Hemşirelerin venöz tromboemboli risk faktörleri ve koruyucu girişimlere yönelik bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *JAREN*, 2020; 6(1): 36-43. doi:10.5222/jaren.2020.94834
  - 30: Zhou W, He J, Guo S, et al. Venous thromboembolism in the emergency department: A survey of current best practice awareness in physicians and nurses in China. *World J Emerg Med*. 2019; 10(1): 5-13.
  - 31: Ma YF, Xu Y, Chen YP, et al. Nurses' objective knowledge regarding venous thromboembolism prophylaxis. *Medicine*, 2018; 97:14. <http://dx.doi.org/10.1097/MD.00000000000010338>
  - 32: O'Shaughnessy F, O'Reilly D, Ainle FN. Current opinion and emerging trends on the treatment, diagnosis, and prevention of pregnancy-associated venous thromboembolic disease: a review. *Translational Research*. 2020; <http://dx.doi.org/10.1016/j.tr.2020.03.001>

Güncel Ebelik Çalışmaları

ps://doi.org/10.1016/j.trsl.2020.06.004

- 33: Genç A, Dönmez Çolakoğlu B, Kara B, ve ark. Evaluation of the effects of home-based deep breathing exercises in parkinson's disease patients. *Archives of Neuropsychiatry*. 2012; 49: 59-62.
- 34: Ünver S, Yılmaz M. Ameliyat sonrası dönemde solunum egzersizi günlüğü kullanımının düzenli spirometre kullanımına etkisi: randomize kontrollü çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2020; 7(2):161-166. <https://doi.org/10.31125/hunhemsire.763179>
- 35: Can P. Eklem hareket açıklığı (EHA/ROM) ve germe egzersizleri. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/104571/mod_resource/content/0/EHA%20ve%20masaj.pdf. Erişim Tarihi: 18.07.2020
- 36: Kurtoğlu MH, Sivrikoz E. Derin ven trombozu: tanı, tedavi, profilaksi. *Haran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2008; 5(1):34-42.